

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmasto- vaihemaakuntakaava

Osallistumis- ja
arviointisuunnitelma

21.6.2022



2.2 Suunnittelualueen kaavoitustilanne

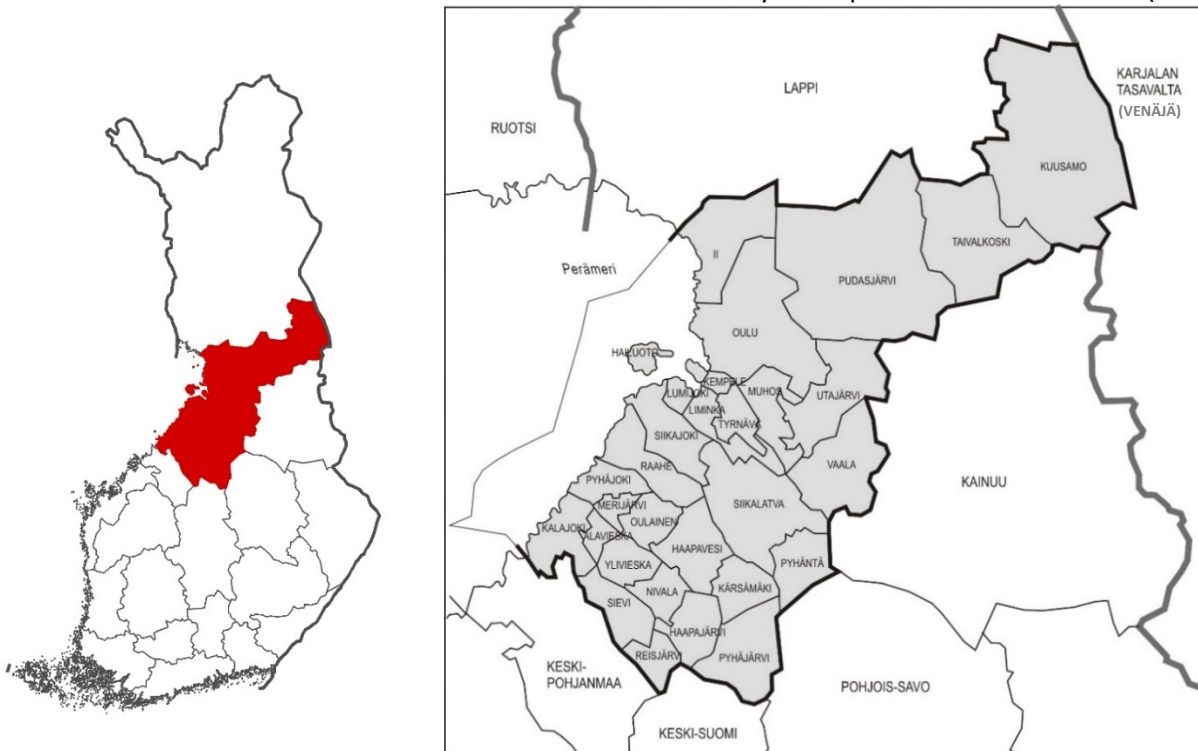
Maakuntakaavoitus on osa maankäyttö- ja rakennuslaissa määriteltyä, kaavatasoittain tarkentuvaa maankäytön suunnittelujärjestelmää Suomessa (MRL 4 §). Maakuntakaava konkretisoi valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka sovitetaan yhteen maakunnallisten ja alueellisten kehittämistavoitteiden kanssa. Yleispiirteinen maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta. Kaavassa esitetään maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä esitetään kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto, työtä ohjaa maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto.

Vuosituhannen alussa laaditun Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavan uudelleentarkastelu vaihekaavoituksen kautta hyväksyttiin viimeisen, 3. vaiheen osalta kesällä 2018. Kaikki kolme vaihemaakuntakaavaa ovat lainvoimaisia, kolmannen vaihemaakuntakaavan oikeuskäsittely päättyi 17.1.2022 korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) antamaan valituksen hylkäävään päätökseen Kuusamon Maaningan tuulivoimapuiston osalta. Valitusprosessin päättäneen korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen kumoutuivat Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava sekä Himangan ja Vaalan alueella voimassa olleet Keski-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntakaavat. Voimaan jäivät Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava ja Pohjois-Pohjanmaan kolme vaihemaakuntakaavaa.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavakokonaisuuden tulkinna helpottamiseksi liiton verkkosivuilla www.pohjois-pohjanmaa.fi/maakuntakaava kohdassa **Yhdistelmäkartta, merkinnät ja määräykset** on yhdistelmä voimassa olevista maakuntakaavoista sekä kooste sitä koskevista merkinnöistä ja määräyksistä toimijoiden käyttöön.

2.3 Suunnittelu- ja vaikutusalue

Maakuntakaavan uudistaminen koskee koko Pohjois-Pohjanmaan maakuntaa. Suunnittelualueella on 30 jäsenkuntaa ja seitsemän seutukuntaa. Maakuntakaavan vaikutukset ulottuvat myös naapurimaakuntien alueelle (Kuva 2).



Kuva 2. Pohjois-Pohjanmaan maakunta ja kunnat sekä rajanaapurimaakunnat.

3.2 Maakuntaohjelma

Maakuntaliiton toimivallan keskeisimmät välineet ovat maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2022–2025 on maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä joulukuussa 2021. Pohjois-Pohjanmaata kehitetään maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti ennakkoluulottomasti siten, että eri alojen ja aluetasojen yhteistyö syvenee ja voimavarat kootaan yhteen.

Maakuntaohjelma perustuu maakuntastrategiaan, joka sisältää maakunnan kehittämisen tavoitteet, kuvaukset keskeisistä toimenpiteistä ja kärkihankkeista sekä tarkemmat rahoitussuunnitelmat (Kuva 3). Maakuntaohjelman tavoitteille asetetaan mittarit ja vaikuttavuustavoitteet. Tavoitteiden ja kärkihankkeiden toteutumista, toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan laadullisen ja määrällisen seurannan kautta. Maakuntaohjelman toimeenpano - prosessia kehitetään vastaamaan aluekehittämisen tilannekuva ja aluekehityskeskustelua. Toimeenpano sisältää toimijoiden välistä läheistä yhteistyötä, kumppanuutta, jossa kullakin toimijalla on oma merkittävä roolinsa. Yhteisen prosessin kautta muotoutunut aluekehittämisen arvoperusta oikeuttaa ja velvoittaa kaikkia maakunnan tulevaisuuden tekijöitä.



Kuva 3. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022-2025 kärkiteemat, arvot ja visiot (Julkaisu A:65, PPL).

3.3 Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta

[Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta 2021–2030 Kohti hiilineutraalia Pohjois-Pohjanmaata](#) hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 15.2.2021 (MKV § 22). Ilmastotavoitteiden toteutumiseen tarvitaan laajasti eri sektorien toimenpiteitä ja yhteistyötä. Ilmastotiekartassa on linjattu seitsemän kärkiteemaa ja ilmastomuutokseen sopeutuminen, yhteensä liki 130 toimenpidettä.

Pohjois-Pohjanmaan ilmasto- ja energiatavoitteisiin kytketään vahvasti elinkeinoelämä, uudet elinkeinot ja liiketoimintamahdollisuudet. Ilmastotyön tavoitteiden toteutuminen vaatii sekä pitkän että lyhyen aikavälin toimia. Maankäytön ratkaisut ovat keskiössä pitkän aikavälin toimissa. Maankäytön päätehtävinä on eheän ja ekologisesti kestävä yhdyskunta- ja aluerakenteen tukeminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Ennakoivalla ja harkitulla

maankäytön suunnittelulla vaikutetaan merkittävästi kasviuonekaasupäästöjen vähenemiseen kaikilla päästösektoreilla.

Ilmastotavoitteet ja niiden seuranta ovat osa uudistettavaa maakuntakaavaa. Ilmastotiekartan toimeenpano ja seuranta toteutetaan yhteistyössä. *POPilmasto*-hankkeessa luotu yhteistyöverkosto jatkaa toimintaansa. Työtä ohjaa Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyön neuvottelukunta. Tavoitteiden seurannassa hyödynnetään uusinta tietoa, kuten Suomen ympäristökeskuksen kunnille toimittamaa kasviuonekaasupäästötietoa. Kuntien ja muiden toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä on tarpeen edelleen tiivistää sekä alueellisesti, kansallisesti että kansainvälisesti. [EU:n koheesiopolitiikka 2021+](#) ja hiilineutraalisuuteen liittyvät tavoitteet edellyttävät alueella vuoropuhelua ja varautumista, jotta tulevat rahoitusmahdollisuudet voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti.

Maakuntaohjelman 2022–2025 yhdeksi päätavoitteeksi on nostettu kestävästi kasvava ja kukoistava Pohjois-Pohjanmaa. Bio- ja kiertotalouteen perustuva uudistuminen ja innovaatiotoiminta, ilmastotavoitteet huomioiva maankäyttö ja vähäpäästöinen liikkuminen, kestävä energian tuotanto sekä maatalouden uudistuminen luovat edellytykset kestäväan kasvuun. Luonnonvaratoimialan hankkeiden vaikuttavuutta sekä maakunnallisen yhteistyön kehittämistä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistetään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Vihreän siirtymän, bio- ja kiertotalouden sekä uusiutuvan energian toimintaedellytykset varmistetaan ennakoivalla maankäytöllä. Erilliselvityksiä tarvitaan vetytalouden edellytyksistä ja vaikutuksista maakunnan suunnitteluun sekä seudullisesti merkittävistä bio- ja kiertotalousalueiden tarpeista, jotta mahdollistetaan kehittyvien alojen toimintaedellytykset maakunnassa.

3.4 Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu

Pohjois-Pohjanmaan liikenteen kasviuonekaasupäästöjä tarkasteltiin maakunnan ilmastotiekartassa, tieliikenteen osuus päästöistä oli 22 %. [Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040](#) määrittää maakunnan liikennejärjestelmätavoitteet ja toimenpiteet. Suunnitelma ohjaa maakunnallista liikennejärjestelmätavoitetta uuden maakuntaohjelman, ilmastotiekartan, Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian sekä vuonna 2021 valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ([Liikenne12](#)) tavoitteiden mukaisesti. Maakunnallinen liikennejärjestelmätavoite on lainsäädännön mukaisesti vahvasti kytkeytynyt osaksi alueidenkäytön suunnittelua ja maakuntakaavoitusta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä maakunnan toimijoiden kesken sekä valtakunnan ja Euroopan unionin tasoilla. Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamista ohjaa ja edistää maakunnan kuntien ja valtion keskeisistä viranomaisista ja elinkeinoelämän toimijoista koostuva Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäryhmä. Toimenpiteet sovitetaan yhteen Oulun seudun liikenteen johtoryhmän ja maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavien tavoitteiden kanssa. Maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavat Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmä ja ylitaakunnalliset kehityskäytävät, kuten Päärataryhmä, Nelostie E75 ry, kasitieverkosto ja Oulu-Kainuu Tervan tie ry. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään erityisesti CPMR:n Itämerikomission ja Barentsin alueen (BEATA) liikennetyöryhmissä. Lisäksi liitto tukee alueellisia kehitysvyöhykkeitä, kuten kt 86/63 ja Viitostie ry sekä seutukaupunkien saavutettavuuden kehittämistä.

Kansallisesti vaikutetaan ja osallistutaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanoon, jossa Pohjois-Pohjanmaan kannalta merkittävimpiä kehittämisen kohteita ovat TEN-T-ydinverkon (päärata ja valtatie 4) hankkeiden ja suunnitelmavalmiuden edistäminen sekä alueellisen liikenneinfran kehittämisen ja ylläpidon kannalta edellytyksenä olevan perusväylänpidon rahoitustason kestävä taso. Ydinverkkokäytävien laajennuksen myötä painopiste on EU-rahoituksen tehokkaassa hyödyntämisessä (Verkkojen Eurooppa -väline), kuten Ylivieska-Oulu-ratayhteyden kehittäminen. Liitto osallistuu Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeen Rajaton ja kestävä tulevaisuus -hankkeen toteutukseen. Hankkeessa käynnistetään yhteistyössä Pohjois-Ruotsin ydinverkkotoimijoiden kanssa

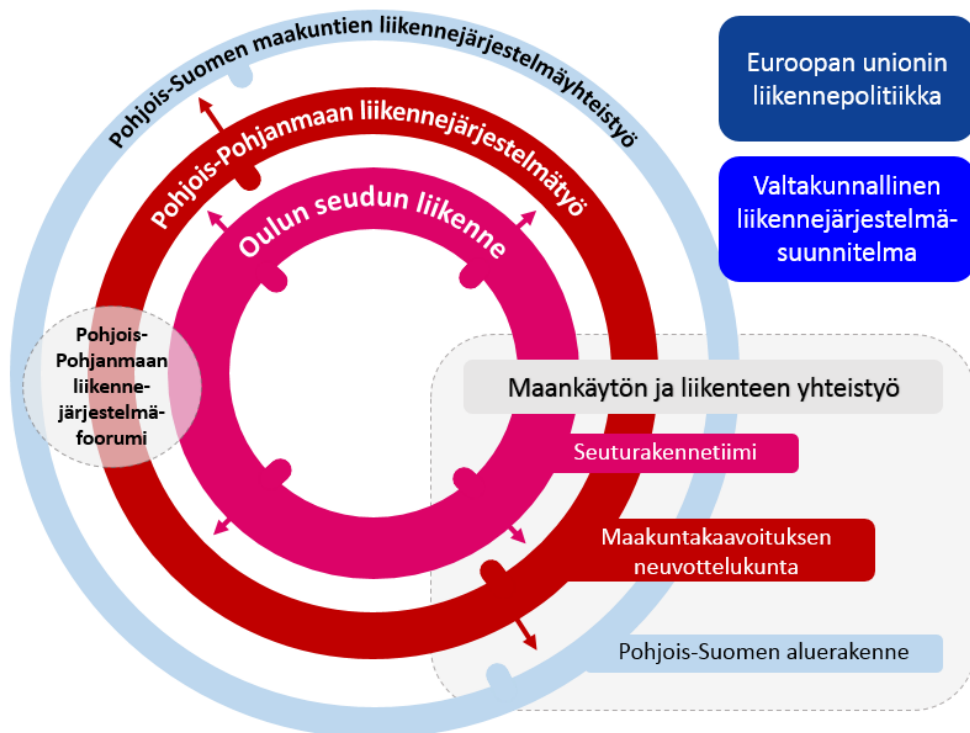
Perämerenkaaren TEN-T-ydinverkkokäytävän tulevaisuusvisiotyö sekä kytkeydytään vahvasti Perämerenkaaren TEN-T-ydinverkon kehittämisen ja toimeenpanon eurooppalaisiin verkostoihin.

Liikennejärjestelmätöissä keskitytään maakunnan tasolla liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisten logistiikan, älykkään ja kestävästi liikenteen sekä liikenneturvallisuuden teemoihin. Pohjois-Pohjanmaan liikenneinfrastruktuurin väyläinvestoinnit sekä alemman tieverkon kehityshankkeet ja niiden tilanne on kuvattu tarkemmin liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja sen seurantaraportissa. Alemman tieverkon asema on tärkeä Pohjois-Suomessa saavutettavuuden ja elinkeinoelämän kuljetusten vuoksi sekä myös paikallisen ja alueellisen huoltovarmuuden kannalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu myös ylitaakunnalliseen *Valtatie 8 – Älyväylä* -hankkeeseen, jonka tavoitteena on kehittää Vt 8:n älykkyyttä palvelemaan läntisen Suomen vientiteollisuuden tarpeita.

Ratahankkeiden kehittämistä edistetään muun muassa Oulu–Laurila-tarveselvityksen ohjausryhmätyöskentelyn avulla. Pohjois-Pohjanmaan satamien kehitystyötä edistetään vientiteollisuuden vahvistamiseksi edunvalvonnalla ja työryhmätyöskentelyllä. Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Kainuun liiton hallinnoimaan Barents Region Transport and Logistics (BRTL) -hankkeen toimintaan yhdessä Pohjois-Suomen maakuntaliittojen sekä Ruotsin, Norjan ja Venäjän alueiden kanssa. Hankkeelle haetaan jatkoa vuodelle 2022. Liitto osallistuu Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittämissuhteistyöhön, jonka tavoitteet perustuvat Pohjois-Suomen yhteisiin tavoitteisiin ja kehityskohteisiin.
<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/liikennejarjestelmatyo/>

3.5 Oulun kaupunkiseudun maankäytön ja liikenteen tavoitteet

Oulun seudun liikennejärjestelmätö nivoituu maakunnalliseen ja valtakunnalliseen liikennejärjestelmätöön (Kuva 4). Liitto osallistuu työhön aktiivisesti mm. Oulun seudun liikenteen johtoryhmän kautta. Kaupunkiseutu ja alueellisia keskuksia on tarpeen kehittää kuntarajat ylittävällä strategisella maankäytön ja kestävästi liikkumisen suunnittelulla. Oulun kaupunkiseudulla lähijunaliikenteen mahdollisuuksia tutkitaan osana valtakunnallista selvitystä (*Alueellisen junaliikenteen selvitys, Väylävirasto*).



Kuva 4. Liikennejärjestelmätö Pohjois-Pohjanmaalla on aktiivista ja kiinteässä yhteydessä maankäytön suunnitteluun.

Suurten kaupunkiseutujen merkitys ilmastotyössä on merkittävä. Oulun kaupungin ympäristöohjelma kattaa 50 % oululaisista. Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus ([MAL-sopimus](#)) on valtion ja suurten kaupunkiseutujen yhteistyön väline. Sopimuksessa Oulun kaupunkiseudun kunnat, maakunnan liitto ja valtio-osapuoli määrittävät yhteisen tahtotilan seudun kehittämiseksi. Tavoitteiden toteuttamiseksi määritellään hallituskausittain päivitettävät toimenpiteet 12-vuotiselle MAL-sopimuskaudelle eli kehityspolku ja konkreettiset toimenpiteet vuosille 2020-2023. Oulun seudun kehityskuva 2030+ on kirjattu syksyllä hyväksytyin MAL-sopimuksen toimenpiteisiin. Kehityskuva valmistui vuoden 2021 lopussa ja on hyväksytty alueen kunnissa. Kehityskuva on visiotason tavoitesuunnitelma, jossa luodaan tulevaisuuden kuva Oulun seudusta (<https://www.ouka.fi/kehityskuva>).

Keskeisiä teemoja ovat maankäyttö ja asuminen, logistiikka ja liikenne, palvelut ja elinkeinot sekä matkailu ja virkistys seudullisesta näkökulmasta. Näiden kautta työssä pohditaan, mikä on yhteinen seudullinen visio, kehittämisen tavoitteet sekä strategiset ja konkreettiset toimenpiteet vuoteen 2040 mennessä. Kehityskuva laaditaan vuorovaikutuksessa muun muassa Oulun seudun kuntien, Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen, elinkeinoelämän edustajien ja MAL-sopimus kumppaneiden kanssa. Osana MAL 2020-2023 -toimenpiteiden toteuttamista Oulun seudulle laaditaan Oulun seudun Kehityskuva 2030+ vuoden 2021 aikana. Liitto osallistuu kehitys- ja seurantatyöhön seukurakennetiimissä ja liikenteen johtoryhmässä. Kehityskuvan viimeistely on käynnissä.

4 Suunnittelun sisältö ja selvitykset

4.1 Energia- ja ilmastovaiHEMAAKUNTAKAAVAN keskeiset teemat

Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaakuntakaavassa keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Aluerakenne ja saavutettavuus	< kansallinen alueidenkäytön kehityskuvatyö
- Energiantuotanto, varastointi ja -siirto	< maatuulivoima ja sähkönsiirtoverkko, merituulivoima
- Liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet	< liikennepuolen hankesuunnitelmat ja selvitykset
- Viherrakenne, ekosysteemipalveluiden tarkastelu	< TUULI-hankkeen osakokonaisuus
- Energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun	< erillisselvitys (MAKO-kärkihanke)
- Ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen	< erillisselvitys (MAKO-kärkihanke)

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Ilmastomaakuntakaavan laatimisen tukena käytetään useita valmiita Pohjois-Pohjanmaan liiton tai muiden alueen kehittämiseen vaikuttavien ja/tai osallistuvien tahojen laatimia selvityksiä. Niiden lisäksi kaavaprosessin yhteydessä on tarvetta laatia myös uusia selvityksiä sillä tarkkuudella kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaakuntakaavan lähtötilanne on hyvä. Tietoa ja selvitysaineistoa maakuntakaavatyöhön saadaan uuteen maakuntaohjelmaan tehdystä laajasta ennakoitavuudesta sekä POPilmasto-hankkeen tuottamasta maakunnan ilmastotiekartasta. Merialuesuunnitelman tietopohjasta otetaan maan ja meren vuorovaikutukseen vaikuttavia kokonaisuuksia. Merkittävänä ja ajankohtaisena teemana maakuntakaavatyössä tarkastellaan maakunnan tuulivoiman, sähköverkon ja viherrakenteen kokonaisuutta käynnissä olevan maakunnallisen tuulivoiman kehittämishankkeen (TUULI-hanke) pohjalta. Saavutettavuuden ja monipaikkaisuuden kannalta merkittävää on maakuntaliiton pitkäaikainen työ laajakaistayhteyksien mahdollistamiseksi. Liikennejärjestelmätyön ja liikenneverkon suunnittelun kautta saadaan jatkuvasti päivittyvää selvitystietoa liikkumisen tarpeista. Alue- ja yhdyskuntarakenteen osalta harva asutus, laaja maakunta ja pitkät etäisyydet aiheuttavat liikkumistarvetta, mikä aiheuttaa nykyisellä autokannalla kasvihuonepäästöjä. Yhdyskuntarakenteen eheyttämistä tavoitellaan sovittamalla yhteen maankäytön, asumisen ja liikenteen tarpeet.

4.4 Energiantuotanto ja -siirto, viherrakenne ja ekosysteemipalvelut (TUULI-hanke)

TUULI-hankkeen visiotyö valmistuu alkusyksystä 2022, samaan aikaan maakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisen palautteen käsittelyn kanssa. Hankkeen sijainninhjausmallia varten laadittavat erillisselvitykset (viherrakenne ja ekosysteemipalvelut, linnuston päämuuttoreitin päivitys, susireviiri ja sähköverkko) valmistuvat loppuvuodesta 2021. Sijainninhjausmallissa suljetaan aluksi paikkatietoanalyysiin perustuvalla puskurianalyysillä pois tuulivoimaan soveltumattomat alueet. Tämän jälkeen tuulivoimaan alustavasti soveltuville alueille tehdään mm. näkyvyyssalueanalyysi ja teknistaloudellinen jatkotarkastelu. Kaikille tuulivoimaan soveltuville sekä tulevaisuudessa potentiaalisille tuulivoiman tuotantoalueille laaditaan kohdekuvaus, jossa avataan kyseisen alueen suunnittelutilanne, keskeiset ympäristövaikutukset, teknistaloudelliset lähtökohdat ja yhteisvaikutukset. Jatkoselvitysten perusteella tuulivoimalle soveltuvat alueet viedään maakuntakaavan luonnoskartalle valmisteluvaiheen kuulemiskierrokselle. Tuulivoima-alueet täsmentyvät kaavasunnittelun edetessä edelleen. Monisyisen kaavaprosessin edeltävän sekä kaavan aikaisen vuorovaikutuksen jälkeen maakunnan jäsenkunnissa ja eri toimijoilla on samat pelisäännöt ja kaikkien on mahdollista sitoutua yhteisiin periaatteisiin ja suunnittelumääräyksiin.

Maakuntakaavan selvityksiä on aiemminkin hyödynnetty laajasti jäsenkuntien kuntakaavoituksessa. Tärkeä rajapinta ilmastonmuutoksen hillinnän ja päästötavoitteisiin pääsyn kannalta maakuntakaavoituksessa on TUULI-hankkeessa laadittava viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, joka yhdessä sähkönsiirtoselvityksen kanssa mahdollistaa mahdollisimman laaja-alaisen elonkirjon ja hiilinielujen säilymisen maakunnassa.

4.5 Energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun

Maakunnan ilmastotyö jatkuu hankkeen aikana luodun yhteistyöverkoston puitteissa ilmastotiekartassa määriteltyjen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntaohjelmassa 2022-2025 on nostettu *Kestävästi kasvava Pohjois-Pohjanmaa* -teeman yhdeksi kärkihankkeeksi *Pohjois-Pohjanmaan energiamurros ja ilmastovaikutusten arviointi maakuntakaavassa* -hanke, joka tuottaa selvitystietoa alkavalle energia- ja ilmastomaakuntakaavalle. Hankesuunnitelman laatiminen on käynnissä loppuvuodesta 2021 alkavaa rakennerahastohakua varten.

4.6 Muut mahdolliset selvitykset

Mahdollinen meluselvitys laaditaan Muhoksen ja Utajärven alueen seudullisesta ampumarata-alueesta, mikäli sopiva alue löytyy kuntien kanssa käytävissä työneuvotteluissa.

Päivitystarpeet ja teemat tarkentuvat osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä olon palautteen käsittelyn kautta alkuvuonna 2022. Maakuntakaavan valmisteluvaiheen eli kaavaluonnoksen nähtävillä asettamisen aikataulutavoitteena on kesäkuu 2022 (alustava aikataulukaaio kohdassa 7.3).

5 Vaikutusten arviointi

5.1 Vaikutusten arvioinnin tarkoitus ja eteneminen maakuntakaavassa

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä -asetukseen. Vaikutusten arviointi on olennainen osa kaavoitusta. Vaikutuksia koskevaa tietoa tuotetaan ja hyödynnetään koko kaavaprosessin ajan. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tuottaa kaavan valmistelun ja siihen liittyvän vuorovaikutuksen ja päätöksenteon tarvitsemää tietoa. Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaakuntakaavassa paneudutaan uutena kokonaisuutena ilmastovaikutusten arviointiin. Arviointi tuottaa tietoa maankäytössä tapahtuvista muutoksista sekä aiheutuvista myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista suunnitelman mahdollistaman toiminnan toteutuessa.

Vaikutusten arviointi myös tukee parhaan mahdollisen suunnitteluratkaisun löytämistä ja edistää siten kaavalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Arviointityö toteutetaan jatkuvana prosessina osana kaavan muuta laadintaa. Vaikutuksia arvioidaan kaavoitusta palvelevien perusselvitysten laadinnan yhteydessä sekä osana kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen valmistelua.

Kaavan laatija vastaa vaikutusten arvioinnista. Arvioinnin tukena käytetään tarpeen mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Vaikutusten arviointimenetelmänä käytetään suunnitteluaineistoon perustuvia asiantuntija-arvioita, työpajoja sekä erillisselvityksistä ja YVA-menettelyistä saatavia tietoja. Vaikutusarviointien täydentämisestä sovitaan viranomais- ja yhteistyötahojen neuvotteluissa. Vaikutusten arviointi on keskeinen osa vuorovaikutteista suunnittelua ja siihen voi vaikuttaa maakuntakaavan valmistelun eri vaiheissa. Kaavoituksen osallisilla on mahdollisuus osallistua vaikutusten arviointiin kaavan valmisteluun liittyvien vuorovaikutusmenettelyjen kautta. Kaavaprosessin kuluessa saadun palautteen perusteella arviointia tarkennetaan ja tarvittaessa suunnataan uudelleen.

5.2 Arvioitavat vaikutukset

Vaikutusten arvioinnista ja selvitysten laatimisesta maankäytön suunnittelun yhteydessä säädetään Suomen maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä asetuksessa. Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa (MRL 9§):

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa (MRA 1§):

*Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen **merkittävät** välittömät ja välilliset vaikutukset:*

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuri- perintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Maakuntakaavaratkaisun suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28§) toteutuminen arvioidaan sekä valmistelu- että ehdotusvaiheessa. Lisäksi tarveharkinnan kautta tutkitaan, aiheutuuko kaavan ratkaisusta todennäköisiä merkittäviä vaikutuksia Natura 2000-verkostoon ja tarvittaessa arviointi tehdään luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti.

Maakuntakaavan toteuttamisen vaikutukset arvioidaan maankäyttömuodoittain, merkintä- ja määräyskohtaisesti, kaavan kokonaisvaikutukset sekä tarpeen mukaan yksittäisten aluevarausten vaikutukset aluekohtaisesti. Vaikutusten arviointi kulkee täydentyvästi läpi koko kaavan valmisteluprosessin. Tärkeänä osatehtävänä on selvittää ja vertailla mahdollisten vaihtoehtojen ratkaisujen vaikutuksia. Arvioinnissa keskitytään erityisesti niihin kaavan osaratkaisuihin, joihin liittyy **olennaisia maankäytön muutoksia ja merkittäviä vaikutuksia olevaan tilanteeseen ja voimassa oleviin kaavoihin nähden maakuntakaavamerkinnän mahdollistaman toiminnan toteutuessa**. Kaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle. Vaikutuksia arvioidaan ensisijaisesti maakunnan tasolla. Myös maakuntarajat ylittävät olennaiset vaikutukset arvioidaan. Arvioinnin tulokset dokumentoidaan erillisinä vaikutusselvityksinä sekä osana kaavaselostusta.

6 Maakuntakaavan vuorovaikutus ja päätöksenteko

6.1 Vuorovaikutus ja yhteistyö

Tarkemmat säännökset kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta ovat maankäyttö- ja rakennuslain 8 luvussa (MRL 62 § - 67 §). Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavan lakisääteisen vuorovaikutuksen pääkohdat on esitetty tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman viimeisellä sivulla kohdassa 7.3 Aikataulu.

Muusta yhteistyöstä maakuntakaavaa laadittaessa säädetään asetuksen puolella ([MRA 8 §, 895/1999](#)):

Maakunnan liiton on maakuntakaavaa laadittaessa oltava tarpeellisessa määrin yhteistyössä asianomaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Valtakunnallisesti merkittävissä asioissa on oltava yhteydessä ympäristöministeriöön ja niihin ministeriöihin, joita asia koskee.

Kaikki kannanotot kirjataan Pohjois-Pohjanmaan liiton asianhallintaohjelmaan. Kuulemisten aikana saatu palaute ja siihen annetut vastineet käsitellään maakuntahallituksessa. Vastineista ilmenee palautteen käsittely ja vaikutus maakuntakaavan suunnitteluun. Vaikuttamisen mahdollisuudet ovat suurimmat kaavaprosessin alkuvaiheessa, etenkin valmisteluvaiheessa kaavaluonnoksen kuulemisen aikaan.

Kaavaprosessin edetessä ehdotusvaiheeseen kaavaratkaisut ovat hioutuneet vuorovaikutuksen kautta siten, että kaavan on mahdollista edetä hyväksymisvaiheeseen.

Mikäli ehdotusvaiheen kuulemisessa saadun palautteen kautta päätöksenteossa joudutaan tekemään merkittäviä muutoksia kaavakartalle tai kaavamerkintöihin ja -määräyksiin, kaavaehdotus on asetettava uudelleen nähtäville (MRA 32 §).

6.2 Päätöksenteko

Maakunnan suunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 4 luvussa (MRL 25 § - 34 §).

Pohjois-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaan maakuntahallitus päättää maakuntakaavan laadinnan vireillepanosta, laadinnan yhteydessä saatuihin lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin annettavista vastineista sekä alueiden käyttöä koskevista lausunnoista (MKV 7.6.2021 § 8, sovellettavaksi 1.8.2021 alkaen, 12 § 6.).

Maakuntakaavan hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin (MRL 31 §) eli maakuntavaltuusto. Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuusto käsittelee maakuntakaavan nähtävillä olleen ehdotusaineiston hyväksymisen maakuntahallituksen esityksestä. Päätöksen tiedoksiannosta kunnan jäsenelle säädetään kuntalaissa (KuL 140 §). Kunnan jäsenen ja 137 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista (KuL 138 §).

Maakuntakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (MRL 188 §).

6.3 Osalliset

Vuorovaikutuksesta ja kaavoituksesta tiedottamisesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 6 § ja 62 §) *"Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta"* (ks. Taulukko 1).

Taulukko 1. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavan osalliset ja osallistuminen.

Tahot	Osalliset	Osallistuminen
Maanomistajat ja maaomaisuuden haltijat.	Yksityiset maanomistajat, yhteismetsät, muut maakuntakaava-alueen ja siihen rajoittuvien alueiden maanomistajat ja maaomaisuuden haltijat	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet kaavaluonnoksesta ja muistutukset kaavaehdotuksesta kuulemisaikana.
Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa (MRL 6 §).	Kaavan vaikutusalueen asukkaat ja kyläyhdistykset, tonttien vuokralaiset, yritykset ja niiden työntekijät, laitokset ja niiden käyttäjät ja työntekijät, elinkeinon harjoittajat, matkailijat Aluesähköverkkoyhtiöt, energia-, vesihuolto- ja jätehuoltolaitokset	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet ja lausunnot kaavaluonnoksesta valmisteluvaiheessa ja muistutusmahdollisuus ehdotuksesta julkisen kuulemisen aikana.
Viranomaiset ja muut vastaavat julkiset tahot.	Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenkunnat ja alueen seutukunnat Pohjois-Pohjanmaan naapurikunnat ja naapurimaakuntien maakuntaliitot Valtion keskushallinnon viranomaiset, ministeriöt, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Suomen AVI ja muut valtion aluehallinnon viranomaiset Väylävirasto, Traficom, Finavia Puolustusvoimien pääesikunta, Logistiikkalaitoksen 3. logistiikkaryhmä, Rajavartiolaitos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES), Säteilyturvakeskus (STUK), Geologian tutkimuskeskus (GTK) Oulu-Koillismaan pelastuslaitos, Jokilaaksojen pelastuslaitos Suomen Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa, Metsähallitus Paliskuntain yhdistys Fingrid Oyj, Ilmatieteen laitos (FMI)	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet kaavaluonnoksesta ja muistutukset kaavaehdotuksesta kuulemisaikana. Maankäyttö- ja rakennuslain sekä asetuksen (MRL, MRA 11 §) mukaiset viranomaisneuvottelut valmistelu- ja ehdotusvaiheissa. Lausunnot valmistelu- ja ehdotusaineistosta sekä muistutusmahdollisuus ehdotuksesta julkisen kuulemisen aikana. Muu tarvittava viranomaisyhteistyö kaavaprosessin aikana.
Yhdistykset, yhteisöt ja edunvalvontajärjestöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.	Maanmittauslaitos, Luonnonvarakeskus (Luke) Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry, Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri, suunnittelualueen paliskunnat Suomen Erillisverkot Oy, ProAgraria Oulu, MTK Pohjois-Suomi ja MTK Keski-Pohjanmaa Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Bioenergia ry Oulun Kauppakamari, Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät, Keski-Pohjanmaan yrittäjät, alueen matkailuyhdistykset Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry Pohjois-Pohjanmaan reserviläispiiri ry, Pohjois-Pohjanmaan reserviupseeripiiri ry Suomen Riistakeskus Pohjois-Pohjanmaa, Suomen metsästäjäliitto Oulun piiri, Suomen ampumaurheiluliitto Suomen Latu, Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry, Keski-Pohjanmaan Liikunta- ja Urheilu ry	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet ja lausunnot kaavaluonnoksesta valmisteluvaiheessa ja muistutusmahdollisuus ehdotuksesta julkisen kuulemisen aikana. Tarvittaessa kaavaprosessin aikana käydään työneuvotteluita kaavan osallisten ja intressiryhmien kanssa.

7 Maakuntakaavan vaiheet ja tiedottaminen

7.1 Viestintä ja tiedottaminen

Ilmastomaakuntakaavan vaiheista, sisällöstä ja julkisista kuulemisvaiheista sekä mahdollisuuksista palautteen antamiseen tiedotetaan seuraavilla tavoilla:

- ilmoituksina, tiedotteina ja artikkeleina alueellisissa sanomalehdissä
- virallisina kuulutuksina Pohjois-Pohjanmaan liiton ja jäsenkuntien ilmoitustauluilla
- Pohjois-Pohjanmaan liiton kotisivuilla
- kuntien kaavoituskatsauksien yhteydessä

Viralliset kuulutukset julkaistaan keskitetysti liiton käyttämissä maakunnallisissa ja alueellisissa ilmoituslehdissä (liiton voimassa olevalla päätöksellä Kaleva, Kalajokilaakso, Koillissanomat, Raahen Seutu). Kaavaprosessin kuluessa järjestetään tarpeen mukaan myös alueellisia ja eri sidosryhmille suunnattuja vuorovaikutustilaisuuksia osallistumismahdollisuuksien laajentamiseksi. Tilaisuuksia on järjestetty jo selvityshankkeiden yhteydessä.

Kaavoitustyötä tukemaan on nimetty jäsenkuntien kaavoituksesta vastaavista viranhaltijoista koostuva maakuntakaavoituksen neuvottelukunta, jolle esiteltiin maakuntakaavan alustavia teemoja toukokuussa 2021. TUULI-hankkeen tilannekatsausta on esitelty neuvottelukunnassa viisi kertaa (10.2.2021, 26.5.2021, 21.10.2021, 23.2.2022 ja 28.4.2022). Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen aineisto esitellään ja siitä keskustellaan maakuntakaavoituksen neuvottelukunnassa 16.6.2022 ja 1.9.2022.

Maakuntakaavan valmisteluaineisto ja selvitykset ovat koko kaavoitusprosessin ajan Pohjois-Pohjanmaan liiton kotisivuilla osoitteessa www.pohjois-pohjanmaa.fi/ilmastomaakuntakaava.

7.2 Yhteystiedot

Maakuntakaavan laatii Pohjois-Pohjanmaan liiton suunnittelun ja osaamisen vastuualue.

Yhteyshenkilöinä toimivat:

Suunnittelujohtaja Markus Erkkilä (25.4.2022 alkaen), p. 040 685 4045

Kaavoituspäällikkö Mari Kuukasjärvi, p. 040 685 4015

Strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546

Erityisasiantuntija Ari Näpänkangas, p. 050 433 3950

Erityisasiantuntija Auli Suorsa, p. 050 386 8443

Erityisasiantuntija Ritva Isomäki, p. 040 685 4026

Maakunta-arkkitehti Kirsti Reskalenko p. 040 685 4030

Maakuntainsinööri Lauri Romppainen, p. 040 685 4021

Paikkatietopäällikkö Rauno Malinen, p. 050 433 0306

Tutkimus- ja kehittämispäällikkö Mikko Väisänen, p. 050 336 6524

Ympäristöpäällikkö Erika Kylmänen, p. 040 685 4041

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Poratie 5, 90140 Oulu

Kirjaamo: kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi

Liiton verkkosivut: www.pohjois-pohjanmaa.fi

Henkilöstön sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@pohjois-pohjanmaa.fi

7.3 Aikataulu

Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaakuntakaavan alustava aikataulukaaio on esitetty seuraavalla sivulla.

